

L'Avaluació de la Recerca: el cas de la Psicologia

Dr. Pep Garcia-Borés i Espí
Departament de Psicologia Social
Universitat de Barcelona

La Psicologia és una disciplina intrínsecament plural. Ho és, tant des del punt de vista d'àmbits temàtics, com des dels punts de vista teòric i epistemològic. Ara bé, aquest pluralisme no es veu reflectit, en absolut, en els actuals criteris d'avaluació de la recerca que se li apliquen, produint una enorme selectivitat en la producció de coneixement de la disciplina.

El problema és, fonamentalment, epistemològic, fruit de l'aposta naturalista que, en el seu dia, la psicologia va fer pel model de les ciències naturals, el positivisme. Un paradigma que, amb independència de les seves fases evolutives, segueix fidel a uns axiomes entre els que destaquen: la seva concepció naturalista i universalista dels fenòmens estudiats; el seu plantejament nomotètic dirigit a la construcció de teories generals, cercant només regularitats i eludint la diversitat; la seva obsessió per la predicció i el control; el seu objectivisme; la seva sacralització del mètode com garant d'aquesta objectivitat, que els ha dut a la matematització del món psicològic, o a valorar una teoria, no pel que aporta sinó per si ha seguit correctament el procediment; i amb la seva retòrica de veritat, que cap revisionisme positivista ha pogut, a la pràctica, impedir.

Una aposta epistemològica errada, cada cop per més sectors de la Psicologia actual, malgrat continua sent dominant i, en conseqüència, imposant els seus criteris, tal i com també succeeix en altres disciplines humanes i socials. Un paradigma que també va conduir cap a aquesta submissió als criteris, a les formes de fer recerca, a la llengua, dels anglosaxons. I clar, això ha tingut, i té, enormes conseqüències

Per exemple, en el pla teòric, la Psicologia des de principis del segle XX ha gaudit de la riquesa que suposa el pluralisme teòric, donant lloc a molt diverses perspectives que han anat proposant les seves diferents concepcions d'un món tan complex com el psicològic. Ara bé, el domini d'unes o altres perspectives no ha vingut donat tant per la seva capacitat de convicció, com per si els seus plantejaments eren o no compatibles amb les exigències positivistes. Va passar amb la Psicoanàlisi de Freud, amb l'Interaccionisme Simbòlic de Mead, amb la Revolució Cognitiva de Bruner, i ara la censura continua amb totes les noves corrents teòriques que no combreguen amb el credo positivista. Noves corrents teòriques que precisament el que denuncien és que el coneixement

psicològic construït en les dècades anteriors, sistemàtic i estandaritzat, donava molta seguretat, certament, però era angoixosament fred i artificial, allunyat de les experiències psicològiques dels humans.

O en el pla temàtic. Si bé aparentment, el pluralisme d'àmbits temàtics a Psicologia sembla del tot evident, anant des de la psicobiologia a la psicologia social, des de la psicopatologia a la psicologia política, des de l'estudi de l'afàsia fins les relacions intergrupals. Però és només aparent. Els actuals criteris de valoració de la recerca, clarament positivistes i anglosaxons, fan, per exemple, que s'estudien aquells temes que un pensa que li poden finançar enlloc dels que considera rellevants. L'actual valoració de la transferència, tal i com aquesta està sent concebuda, elimina qualsevol temàtica que no comporti un benefici, en clau economicista, immediat. La dependència de la valoració via publicacions anglòfones anul·la les anàlisis de problemàtiques locals. I així podria continuar fins l'esgotament.

En definitiva, el domini del model de les CCNN que encara perdura, s'acompanya encara avui d'una dràstica censura cap a qualsevol altre forma de construcció de coneixement, protegint així la seva continuïtat. Des de la subvenció de projectes de recerca, el reconeixement de mèrits, les possibilitats de publicació, els criteris de les Comissions de Doctorat o de les noves places de professorat. Des de l'adequació temàtica, la censura teòrica, l'eliminació de la crítica, o la submissió a una llengua i una lògica, que no fan si no produir un enorme empobriment de la recerca a Psicologia.

Necessitem legitimar el pluralisme epistemològic, potenciar el pluralisme teòric, donar cobertura a la llibertat temàtica i avalar l'activitat crítica. Necessitem imperiosament, nous criteris de qualitat.